

УДК 366.54

Лащак В.В., д.е.н., доц.

Крушницький Р.М., аспірант

Балан Г.В., магістр

ПВНЗ “Буковинський університет”

м. Чернівці

ФІНАНСОВІ МЕХАНІЗМИ СТИМУЛЮВАННЯ ЕНЕРГОЕФЕКТИВНОСТІ.

Анотація

У нових жорстких умовах протистояння країни з Російською Федерацією актуальність вирішення проблеми енергоефективності значно зростає, адже відсутність можливості суттєвої диверсифікації імпорту природного газу та ядерного палива ставить економію енергетичних ресурсів в якості першочергового завдання, від вирішення якого залежить надійність функціонування та навіть виживання всієї країни.

Сьогодні спостерігається підвищений інтерес науковців, громадськості в особі політиків та бізнесменів стосовно питань ефективного використання фінансових механізмів для стимулювання енергоефективності. В цілому можна згрупувати три типи заходів які є в арсеналі держави щодо підвищення енергетичної ефективності, а саме: примусові, стимулюючі та просвітницькі. Незважаючи на те, що в українській фінансовій науці приділяється належна увага теоретичним і практичним аспектам податкових та бюджетних реформ, розробки науковців не завжди знаходять відображення у законопроектах, податковому законодавстві й діях уряду.

Забезпечення стратегічної ефективності реформ, потребує зосередження уваги науковців та економістів практиків на розробці довго триваючих і зрозумілих фінансових механізмів стимулювання енергоефективності в Україні.

Ключові слова: податки, фінансовий механізм та важелі, податок на прибуток підприємств, податок на доходи фізичних осіб, податок на додану вартість, акцизний податок, екологічний податок, рентна плата, мито, видатки з бюджету, теплі кредити.

Annotation

The new stringent conditions conflict countries with Russia urgency of solving the problem of energy efficiency increases significantly, because the lack of significant opportunities to diversify natural gas imports and nuclear fuels is energy saving as a priority task, the solution of which depends on the reliability of the survival and even the whole country.

Today there is an increased interest of scientists and the public in the face of political and business issues regarding the effective use of financial mechanisms to promote energy efficiency. In general, can be grouped into three types of activities are available in the arsenal of the state to increase energy efficiency, including: coercive, stimulating and educational. Despite the fact that the Ukrainian financial science given due weight in the theoretical and practical aspects of tax and budgetary reforms, development of researchers is not always reflected in drafts tax legislation and the actions of government.

Ensuring the strategic impact of reforms requires focus scientists and economists practitioners in developing long continuing and understandable financial mechanisms to encourage energy efficiency in Ukraine.

Keywords: taxes, financial mechanisms and instruments, income tax, income tax, value added tax, excise tax, environmental tax, rent payment, fee, budget expenditures, warm loans.

Постановка проблеми. В період глобалізації економічних трансформацій перед державою гостро постає проблема застосування адекватних фінансових механізмів орієнтованих на стимулювання енергоефективності.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. В останні роки питанням застосування зарубіжного досвіду при розробці фінансових механізмів орієнтованих на стимулювання енергоефективності приділялася значна увага відомих науковців. Роль державного регулювання в діяльності електроенергетики, та її вплив на соціально-економічну сферу суспільства розглядали в своїх публікаціях В. Варнавський [1], Н. Байков [2], Г. Безмельніцина [2], А. Єрхов [3], Г. Груба [4]. Питання організації податкових механізмів в Україні досліджували провідні українські фінансисти, зокрема: В. Андрущенко, З. Варналій, С. Захарін, Т. Єфименко, А. Кізима, А. Крисоватий, В. Луніна, В. Лащак, П. Мельник, В. Мельник, С. Онишко, В. Опарін, А. Соколовська, В. Суторміна, С. Терещенко, О. Тимченко, В. Федосов, С. Юрій. На жаль, нині в нашій країні результат дії фінансових механізмів орієнтованих на стимулювання енергоефективності не достатній.

Метою дослідження є проаналізувати вплив держави за допомогою фінансових механізмів орієнтованих на стимулювання енергоефективності та порівняти із світовим досвідом.

Основні результати дослідження.

Проблема підвищення рівня енергетичної ефективності не є новою для України, адже країна й надалі залишається надзвичайно енерговитратною, від чого страждає конкурентоздатність української продукції, зменшуються можливості забезпечення енергетичної залежності, залишаються неякісними енергетичні послуги населенню.

Взятий владою курс на надання регіонам України широких повноважень, у тому числі й суттєвого збільшення фінансових можливостей місцевих органів влади, надає шанс просунутись у вирішенні проблем енергоефективності. Серед світових тенденцій розвитку енергоефективність та енергозбереження на сьогоднішній день є одними із найважливіших пріоритетів соціально-економічного розвитку в глобальному, національному та регіональному вимірах. Значимість важливості політики енергозбереження та енергоефективності розвинуті країни світу зрозуміли внаслідок нафтових криз 1973-1974 рр., коли на протязі декількох місяців ціни на нафту збільшилися в декілька разів. Саме починаючи з середини 70-х років більшість розвинутих країн світу втілюють політику та програми з підвищення енергоефективності. Світовий досвід реалізації політики, спрямованої на підвищення енергоефективності, свідчить про те, що для досягнення найкращих результатів, енергоефективність як мета повинна бути інтегрована в інші напрямки економічної та соціальної політики – починаючи від розвитку промисловості й закінчуючи оточуючим середовищем. Успішна реалізація такої політики та програм забезпечується за рахунок широкого втілення методів та практик енергоефективності. В загальному можна здійснити градацію за трьома типами заходів які є в арсеналі держави щодо підвищення енергетичної ефективності, а саме: примусові, стимулюючі та просвітницькі.

➤ Під примусовими заходами розуміють законодавчо закріплені нормативні та регулюючі акти та ініціативи (в першу чергу, в умовах інтеграційних процесів серед прикладів застосування таких заходів слід назвати Директиви ЄС), вони чітко регламентують життєві цикли та діяльність.

➤ Стимулюючі заходи передбачають низку механізмів впливу на виробників та споживачів енергоресурсів. Серед таких механізмів можна назвати: інструменти фінансового стимулювання, податкові важелі, різного роду стимули та пільги, штрафи та пені, зокрема стимулювання виробників енергії до втілення «зелених технологій». Також фінансування з боку держави чи зацікавленої сторони різних методів інформаційної PR-підтримки.

➤ Просвітницькі методи здебільшого орієнтовані на споживачів енергії та передбачають формування нової культури енергоспоживання як серед населення так і суб'єктів господарювання, основаної на бережливому природокористуванні та свідомому виборі енергозберігаючих технологій.

Поняття енергоефективності при всій близькості його до поняття енергозбереження все-таки дещо ширше, справа в тому, що енергоефективність включає також заходи, які не дають прямої економії енергоресурсів. Вони орієнтовані в цілому на економічні показники при їх використанні, наприклад вдування вугільного пилу в доменну піч замість коксу не приводить до економії палива, зате заощаджує дефіцитний кокс. Структурні зрушення в економіці можуть впливати на зменшення рівнів споживання, однак до енергозберігаючих заходів їх можна віднести лише умовно. Частиною офіційної державної політики в Україні енергоефективність стала після утворення в 2006 р. Національного агентства України з питань забезпечення ефективного використання енергетичних ресурсів. Основними завданнями якого передбачалось проведення єдиної державної політики в сфері використання енергетичних ресурсів та енергозбереження, забезпечення збільшення частки відновлювальних і альтернативних видів палива в енергетичному балансі України.

Проголошений державою шлях до заміщення споживання традиційних видів палива в нашій країні розпочався з першого нормативно-правового документу в цій сфері Закон України «Про енергозбереження» (1994 р.) [5] та Програми державної підтримки розвитку нетрадиційних та відновлюваних джерел енергії та малої гідро і теплоенергетики (ПНВДЕ), схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України в 1997 році. Цими документами дано чіткі визначення:

❖ вторинні енергетичні ресурси – енергетичний потенціал продукції, відходів, побічних і проміжних продуктів, що утворюється в технологічних агрегатах (установках, процесах) і не використовується в самому агрегаті, але може бути частково або повністю використаний для енергопостачання інших агрегатів (процесів);

❖ нетрадиційні і поновлювані джерела енергії – джерела, які постійно існують або періодично з'являються в навколишньому природному середовищі у вигляді потоків енергії Сонця, вітру, тепла Землі, енергії морів, океанів, річок, біомаси.[5]

Закон України «Про альтернативні джерела енергії» (2003 р.) дає наступне визначення:

❖ альтернативні джерела енергії – відновлювальні джерела, до яких відносять енергію сонячного випромінювання, вітру, морів, річок, біомаси, теплоти Землі, і вторинні енергетичні ресурси, які існують постійно або виникають періодично в навколишньому середовищі.[6]

Різні трактування у визначеннях варто врегулювати, тому що вони, по-різному формують нормативний базис законодавчого поля енергозбереження, і в підсумку транспонуються на конкретні податкові пільги і в цілому на окремі види економічної діяльності.

Проблему заміщення споживання традиційних видів палива в Україні визначено ПНВДЕ, нею передбачалось інтенсивний розвиток відновлювальної енергетики і альтернативних джерел енергії. Розвиток відновлювальної енергетики дуже важливий для послаблення енергетичної залежності України, енергетична стратегія України на період до 2030 року передбачає зменшення споживання природного газу з 76,4 млрд. м³ зафіксованого в 2005 р. до 49,5 млрд. м³ в 2030 р., або майже на 36%. Вона передбачала також заміщення газу вугіллям, споживання якого повинно зрости майже в 2 рази. Однак необхідно усвідомлювати, що механічне заміщення природного газу вугіллям на рівні конкретних споживачів енергії є найчастіше технічно неможливим або ж вимагає значних витрат, також вугілля значно забруднює навколишнє середовище. На початкових стадіях альтернативні джерела енергії, як правило, є більш дорого вартісними в порівнянні з традиційними і вимагають законодавчої та фінансової підтримки для впровадження. Практика державної підтримки широко застосовується у світовій економіці, особливо в країнах ЄС, що є досить далекоглядним, беручи до уваги поступове зростання вартості традиційних ПЕР. В арсеналі держави одним із ефективних фінансових важелів впливу на енергоефективність та інноваційну діяльність галузі є оподаткування. Ряд держав досить ефективно застосовують стимулюючу та регулюючу функцію податків, так в Іспанії у податковому законодавстві для збільшення інноваційної активності дозволялося списувати на собівартість 100 % витрат на науково-технічні розробки. Починаючи з 2002 року в Австралії відноситься на собівартість 125 % витрат на проведення науково-технічних розробок, і за умови перевищення у звітному періоді середнього рівня витрат на проведення розробок за три попередні роки, можна претендувати на їх додаткове списання у розмірі 50 %. У Канаді податкове стимулювання інноваційної діяльності передбачає надання інвестиційного податкового кредиту щодо сплати податку на прибуток унаслідок зменшення оподаткованого прибутку на 20 – 35 %, а також 100 % віднесення на собівартість кваліфікованих витрат на науково-технічні розробки, тобто податок на прибуток зменшується на 100 – 120 %. В Японії для підприємств з капіталом до 100 млн ієн ставка податку зменшена

майже на третину, а підприємства з річним доходом, що не перевищує 8 млн ієн, сплачують 28 %, інші – 37,5 %, а для індивідуальних виробників японським законодавством визначено мінімум річного доходу в 100 тис. ієн, який не оподатковують [7].

Що стосується України то на жаль необхідно признати, що чинним Податковим кодексом у 2015 році відновлювана енергетика не має якихось пільгових особливостей в оподаткуванні [8]. З 1 січня 2015 р., коли набрали чинності численні зміни до ПКУ, та відтоді, як КМУ відмінив Постанову № 444, «енергоефективні» та «відновлювані» напрями діяльності опинилися в таких самих податкових умовах, що й інші види господарської діяльності. Варто зауважити, що до 1.01.2015 р. енергоефективні технології знаходились в кращих умовах, зокрема існувала пільга з податку на прибуток, що встановлювалася ст. 158 ПКУ у редакціях, що діяли до 01.01.2015 р. Так при певних умовах звільнялося від оподаткування 80% або 50% прибутку, отриманого від операцій, пов'язаних із відновлюваними джерелами енергії та енергоефективними заходами. До 01.01.2015 р. існувала також пільга із земельного податку якою передбачалось що згідно з п. 276.6 ПКУ податок за земельні ділянки в межах та за межами населених пунктів, надані для розміщення об'єктів енергетики, які виробляють електричну енергію з відновлюваних джерел енергії, справлявся у розмірі 25% податку, обчисленого відповідно до статей 274, 275, 278, 279 і 280 ПКУ. На сьогодні якщо власник вітрогенератору, чи сонячної електростанції використовує їх в своїй господарській діяльності та є платником єдиного податку четвертої групи, він буде сплачувати цей податок на загальних підставах, без будь-яких пільг.

На сьогодні правда ще існують певні можливості в зменшенні податкового навантаження на платника при сплаті податку на додану вартість, мита та акцизного податку, але скористатись ними досить не просто. Податковим кодексом дано визначення відновлювальним джерелам енергії яке наведено в пп. 14.1.29 ПКУ — це «джерела вітрової, сонячної, геотермальної енергій, енергії хвиль та припливів, гідроенергії, енергії біомаси, газу з органічних відходів, газу каналізаційно-очисних станцій, біогазів» [8]. З визначення зрозуміло що цей список джерел енергії є вичерпним, тож для того щоб скористатися особливостями оподаткування, що визначені у ПКУ, потрібно, аби енергія вироблялася саме з тих джерел, що перелічені в пп. 14.1.29 ПКУ. Також необхідно врахувати що крім норм Податкового та Митного кодексу, для того щоб можна було скористатися цими можливостями, потрібні ще спеціальні постанови Кабінету Міністрів України. Що стосується податку на додану вартість то згідно з п. 197.16 ПКУ звільняються від оподаткування операції із ввезення на митну територію України:

✓ устаткування, яке працює на відновлюваних джерелах енергії, енергозберігаючого обладнання і матеріалів, засобів вимірювання, контролю та управління витратами паливно-енергетичних ресурсів, обладнання та матеріалів для виробництва альтернативних видів палива або для виробництва енергії з відновлюваних джерел енергії;

✓ матеріалів, устаткування, комплектуючих, що використовуються для виробництва устаткування, яке працює на відновлюваних джерелах енергії; матеріалів, сировини, устаткування та комплектуючих, які будуть використовуватися у виробництві альтернативних видів палива або виробництві енергії з відновлюваних джерел енергії; енергозберігаючого обладнання і матеріалів, виробів, експлуатація яких забезпечує економію та раціональне використання паливно-енергетичних ресурсів; засобів вимірювання, контролю та управління витратами паливно-енергетичних ресурсів.

Також для звільнення від «імпортного» ПДВ вищевказаних товарів необхідні ще додаткові дві умови:

- 1) ввезені товари повинні застосовуватись для власного виробництва;
- 2) ідентичні товари з аналогічними якісними показниками не виробляються в Україні.

Звернемо увагу на те що відповідно до пп. 197.16.2.4 ПКУ перелік таких товарів із зазначенням кодів УКТ ЗЕД встановлюється Кабінетом Міністрів України. Раніше чіткий перелік був затверджений Постановою КМУ від 14.05.2008 № 444 «Питання ввезення на митну територію України енергозберігаючих матеріалів, обладнання, устаткування та комплектуючих».

Аналогічна ситуація з митними зборами, стаття 282 МКУ передбачає звільнення від оподаткування митом (податкові пільги), а саме: при ввезенні на митну територію України або вивезенні за її межі від оподаткування митом звільняються ті ж самі вище перелічені товари, що звільняються від оподаткування «імпортним» ПДВ, за умови виконання таких самих двох умов: застосування їх для власного виробництва та за відсутності аналогічних вітчизняних товарів [9].

Від акцизного податку звільнено операції з реалізації електричної енергії, виробленої кваліфікованими когенераційними установками та/або з відновлюваних джерел енергії (пп. 213.2.8 ПКУ), однак для тих суб'єктів господарювання, які виробляють таку енергію для власних потреб. Надання пільги зі сплати акцизного податку серйозна підмога для виробників біопалива або біоетанолу, але для того щоб скористатися нею, необхідно отримати дозвільну документацію.

Отже електроенергетична галузь не входить до переліку „пільговиків” в системі оподаткування, крім Чорнобильської АЕС по програмі „Укриття”. Тобто можна сказати що пільгове оподаткування було скасовано з набранням чинності змін до ПКУ з 01.01.2015 р., тому не залежно від того чи платник впроваджує енергоефективні технології він сплачує податки на таких умовах як і ті, хто не переймається питаннями відновлюваної енергетики.

Окрім використання стимулюючого ефекту від оподаткування державні органи влади мають в своєму арсеналі потужний засіб впливу на енергоефективність за допомогою видаткової частини бюджету та інших фондів в тому числі і міжнародних. Враховуючи євроінтеграційний вектор розвитку Української економіки розвиток енергоефективності відбувається в межах рамкового законодавства Євросоюзу. Так рішенням Ради Міністрів

Енергетичного Співтовариства «Про впровадження Директиви 2009/28/ЄС і внесеними змінами до Статті 20 Договору про заснування Енергетичного Співтовариства», встановлюються обов'язкові національні цілі у сфері відновлюваної енергетики. Важливою умовою є надання певних гарантій інвесторам та заохочень до розвитку новітніх технологій та інновацій у цій сфері. Україна взяла на себе зобов'язання до 2020 року досягти рівня 11 % енергії, виробленої з відновлюваних джерел енергії в загальному кінцевому енергоспоживанні країни. Для досягнення зазначеної цілі Кабінет Міністрів України розпорядженням від 03.09.14 № 791-р затвердив План заходів з імплементації Директиви Європейського Парламенту та Ради 2009/28/ЄС та розпорядженням від 01.10.2014 № 902-р затвердив Національний план дій з відновлюваної енергетики на період до 2020 року. Впровадження в Україні заходів, передбачених Директивою Європейського Парламенту та Ради 2009/28/ЄС про заохочення до використання енергії, виробленої з відновлюваних джерел енергії, сприятиме реалізації державної політики у сфері розвитку відновлюваної енергетики. Що дозволить значно зменшити споживання традиційних паливно-енергетичних ресурсів в усіх галузях національної економіки України і, відповідно, підвищити рівень енергетичної безпеки держави. Затвердженим Національним планом дій з відновлюваної енергетики на період до 2020 року передбачається:

- збільшити встановлені електроенергетичні потужності відновлюваної енергетики до 10900 МВт та довести виробництво «зеленої» електроенергії до 26 млрд. кВт·год у 2020 році;
- збільшити обсяги використання теплової енергії виробленої з відновлюваних джерел до 5,85 млн. т н.е. у 2020 році;
- збільшити обсяг використання відновлюваних джерел енергії у транспортному секторі до 505 тис. т н.е.

Згідно розрахунків Держенергоефективності України реалізація заходів Національного плану дозволить оптимізувати структуру паливно-енергетичного балансу та вже у 2020 році забезпечить споживання енергії, виробленої з відновлюваних джерел в обсязі 8,59 млн. т н.е., що складе 11% від сукупного кінцевого споживання енергоресурсів Україною та еквівалентно заміщенню більше ніж 10 млрд. м³газу.

Враховуючи те що близько половини енергоресурсів споживається на рівні домогосподарств держава запропонувала населенню європейські підходи до реалізації проектів з енергозбереження. Згідно проведених розрахунків Державним агентством з енергоефективності та енергозбереження України необхідні обсяги інвестицій в енергоефективність житлових будівель (індивідуальних та багатоквартирних) до 2030 року складають 35 млрд.євро із них передбачено за рахунок держави 7,7 млрд.євро (Рис.1)

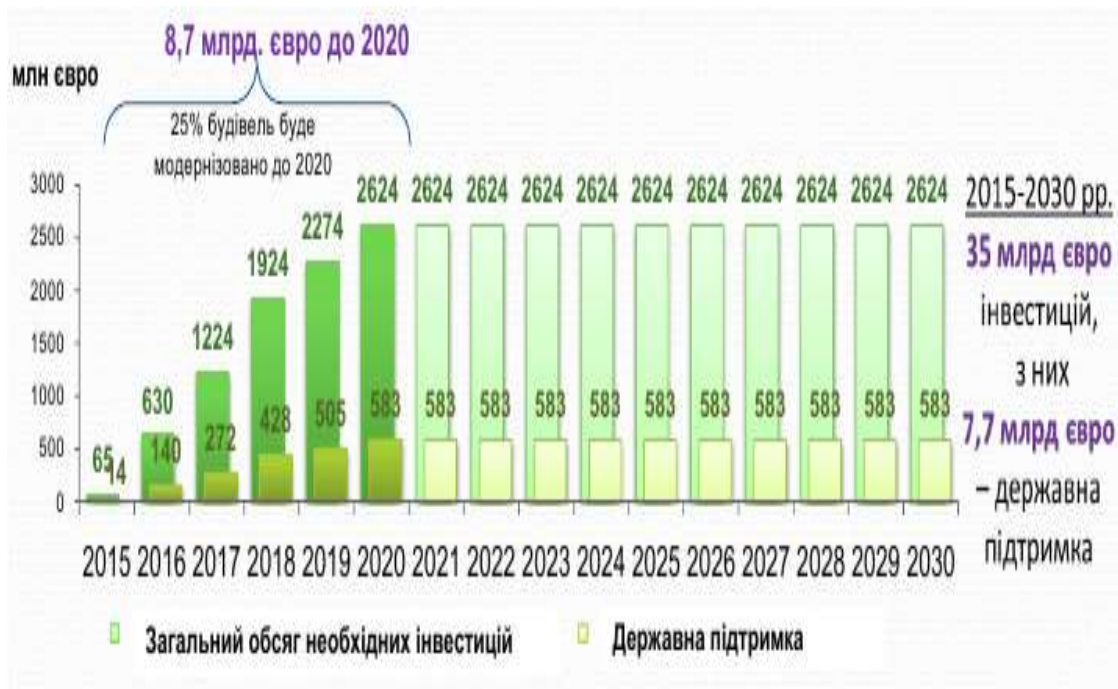

Рис.1.

Розподіл щорічних потреб у фінансових ресурсах (за даними Державного агентства з енергоефективності та енергозбереження)

В межах вказаного інвестиційного проекту Урядом запроваджено програму з утеплення житла. Держава відшкодовує частину суми кредиту на енергоефективне обладнання та матеріали для населення, ОСББ та ЖБК (від 20% до 70%), так як в Україні, 80% житлового фонду потребує повної термомодернізації. Державною програмою передбачено відшкодування:

- ✓ 20% суми кредиту (але не більше 12 тис. грн) – механізм заміни газових котлів для населення;
- ✓ 30% суми кредиту (але не більше 14 тис. грн) – для фізичних осіб для впровадження енергоефективних заходів.
- ✓ 40% суми кредиту (але не більше 14 тис. грн. в розрахунку на одну квартиру) - для ОСББ та ЖБК як юридичних осіб, для загальнобудинкових заходів.

Внесеними пізніше доповненнями передбачено якщо позичальником є фізична особа-отримувач субсидії на оплату житлово-комунальних послуг, йому відшкодовується 70% суми «енергоефективного» кредиту, а якщо в складі ОСББ є отримувачі субсидій, таке ОСББ отримує відшкодування у середньозваженому розмірі між 40% і 70% — залежно від кількості субсидіантів.

Стимулювання енергоефективності в населення за допомогою бюджетних видатків посилюється при збільшенні розміру компенсації. Лідером по обсягу виданих кредитів на придбання «негазових» котлів, енергоефективного обладнання/матеріалів для фіз. осіб, ОСББ/ЖБК, млн. грн. є Львівська область. Основною причиною такого лідерства послужила прийнята на регіональному рівні бюджетна програма яка передбачає додаткову компенсацію кредитних ресурсів в розмірі від 15% до 20% річних. При середньому показнику по

регіонах 53,1 млн.грн. в Львівській області було видано кредитів на енергозберігаючі цілі в розмірі 137,81 млн. грн. з початку дії програми.

Окрім стимулювання придбання споживачами в більшій мірі населенням енергоефективного обладнання необхідно запровадити такий механізм стимулювання, який змусить виробників електроенергії поступово відмовлятися від застарілого, енергоємного обладнання та впроваджувати інноваційні технології.

Враховуючи те, що світова тенденція розвитку галузі електроенергетики спрямована на екологічно чисте виробництво енергії з відновлювальних джерел, вважаємо, що дієвим механізмом у стимулюванні вітчизняного виробника може бути енергетичний податок на викиди CO₂. В Україні існує величезний потенціал з енергозбереження, в якому можуть бути зацікавлені певні стратегічні інвестори, що готові цим скористатись, а податок на викиди CO₂ може в цьому допомогти. Світовий досвід у використанні цього податку з метою стимулювання інвестицій в енергозберігаючі технології та використанні екологічних технологій доводить його можливості. В період економічної кризи в державі необхідно погодитись з тими науковцями, які висловлюють думку стосовно поетапного впровадження податку. Наприклад на рівні Фінляндії запровадження цього податку на початковому етапі становила 1,45 \$ (приблизно 11,7 грн) з щорічним підвищенням, що дало змогу залучити інвестиції в екологічно безпечні енергоефективні технології. За даними прогнозних розрахунків підготовлених у рамках Програми підтримки розвитку вуглецевого ринку України, викиди парникових газів, згідно з базовим сценарієм Енергетичної стратегії в галузі електроенергетики, в 2020 р. складуть на рівні 152 225 тон. Тобто з метою екологічної безпеки держави необхідно використати зворотну сторону стимулюючої функції податків зробивши не вигідним і обтяжливим виробництво електроенергії яке пов'язано з підвищеним викидом вуглецю та інших шкідливих речовин в навколишнє середовище.

Реалізація механізму проведення енергоефективної модернізації можлива в основному при наявності фінансового забезпечення. Але, як визначено в «Національному плані дій з енергоефективності до 2020 року», в умовах, коли держава не має реального впливу на підприємства приватної форми власності реальним важелем і засобом впливу має стати ефективна реалізація широкого спектру механізмів державно-приватного партнерства та створення найбільш сприятливих умов для залучення інвестицій в таку модернізацію. В роботі Європейської економічної комісії ООН19 вказується що інвестиційний потенціал в сфері енергоефективності надзвичайно великий. Тому можливість здійснювати фінансування необхідне для досягнення значних результатів, має лише приватний капітал, який в свою чергу, потребує наявності ринку, на якому значні інвестиції в енергоефективність можуть бути здійснені з низькими операційними витратами та в прийнятні терміни.

Висновок. В Україні на сьогоднішній день не зважаючи на пріоритетність енергоефективної політики, широкого інвестування в заходи

підвищення енергоефективності не здійснюється. Серед причин такого становища на нашу думку слід назвати:

- ✓ державне втручання в формування цін, наслідком чого є штучне заниження тарифів для кінцевого споживача та перехресне субсидування між різними групами споживачів;
- ✓ тарифи енергетичні не відповідають вартості енергії, порушуючи ринкові механізми знижують прибутковість проектів в сфері енергоефективності;
- ✓ тарифна політика не враховує екологічної складової, що не стимулює процеси підвищення енергоефективності;
- ✓ інфраструктурна недосконалість на етапі передавання та підключення яка виражається у втратах в мережах, проблемах з приєднанням до розподільчих мереж;
- ✓ недосконалість обліку спожитої енергії, внаслідок чого процвітають крадіжки та шахрайство;
- ✓ популістські та непрозорі принципи встановлення місцевих тарифів на послуги тепло та водо постачання;
- ✓ відсутність у місцевих бюджетів можливостей щодо модернізації ЖКГ, внаслідок чого збільшуються нормовані витрати при розподілі та транспортуванні;
- ✓ недосконалість моделі енергоринку України, яка не стимулює підвищення енергоефективності та залежна від політичної доцільності низьких тарифів для населення;
- ✓ недостатність державних фондів та відсутність коштів для програм фінансування ініціатив з підвищення енергоефективності;
- ✓ високі економічно не вигідні банківські відсотки щодо кредитування проектів з енергоефективності;
- ✓ недостатність знань, кваліфікацій та професійних навичок в сфері енергоефективності.

Підсумовуючи сказане необхідно зазначити що ресурси природи обмежені, з чим власне і пов'язана гострота проблем енергозбереження. Адже до дефіцитних відносяться не тільки енергетичні ресурси, але й інші їх види – руди, вода, їжа і т.п. У силу законів збереження вони не зникають із нашої планети а частково трансформуються в збільшення відходів. Сьогодні енергозбереження є органічним елементом сучасної світової культури, пронизаної ідеями раціонального природокористування, стрижнем своєї філософії самообмеження споживання на рівні розумної доцільності. Енергозбереження є пріоритетним завданням не тільки через дефіцит основних енергоресурсів та зростаючу вартість їх добування, а також у зв'язку з глобальними екологічними проблемами викликаними життєдіяльністю людини.

Література

1. Варнавский В. Реформирование мировой экономики / В. Варнавский // Мировая экономика и международные отношения. – М. – 2003. – № 5. – С. 25–32.

2. Байков Н. Мировое потребление и производство первичных энергоресурсов / Н. Байков, Г. Безмельницина // Мировая экономика и международные отношения. – М. – 2003. – № 5. – С. 44–52.
3. Єрхов А. Г. Экономика скандинавских стран : рыночные реформы в электроэнергетике : монография / Єрхов А. Г.. – Донецк : ООО „Юго-Восток, Лтд”, 2008. – 340 с.
4. Груба Г. І. Державне управління стратегічним розвитком електроенергетики : дис. канд. екон. наук: 25.00.02 / Григорій Іванович Груба. – Харків, 2005. – 214 с.
5. Про енергозбереження : Закон України від 01.07.1994 р. № 74/94-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/74/94-вр>. – Назва з титул. екрану.
6. Про альтернативні джерела енергії : Закон України від 20.02.2003 р., № 555-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>>. – Назва з титул. екрану.
7. World Energy Outlook 2012 // International Energy Agency. – 2012. – November [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.iea.org/publications/freepublications/publication/English.pdf>
8. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. із змінами та доповненнями № 2755-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ligazakon.ua>. – Назва з титул. екрану.
9. Митний кодекс України від 13.03.2012р. № 4495-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4495-17> – Назва з титул. екрану.